
گایاتری چاکراورتنی اسپواک

ترجمہ
پیمان خان محمدی

نظریہ درحاشیہ

فهرست

۹	مقدمه‌ی مترجم
۱۳	متن‌هایی از سه زن و نقدی بر امیرالایسم
۴۵	نظریه در حاشیه: «دشمن» کوتزی با خوانش «راینسون کروزو/رکسانا»ی دفو
۷۹	گفت‌وگو با گایتری چاکراورتی اسپیواک
۱۱۵	نمایه

مقدمه‌ی مترجم

مقدمه نوشتن برای متن متفکری که مقدمه‌هایش بر متون دیگران هم‌آوازه خود آن متون است، کار دشواری است. در عین حال قصد ندارم مقدمه‌ای بر این متون بنویسم و فقط توضیحی کوتاه بر اندیشه‌ی اسپيواک و چرایی انتخاب این متون خواهم نوشت.

اندیشه‌ی اسپيواک مرز میان مارکسیسم، فمینیسم و واسازی را درمی‌نوردد و با ترکیب و به‌نوعی در تقابل قراردادن آن‌ها، سبک منحصر به‌فرد خود را در نقد ادبی ایجاد می‌کند. برای اسپيواک نقد و تفسیر ادبی از آن‌رو مهم است که پتانسیلی برای تصور بدیلی درمقابل عقلانی‌سازی اقتصادی جهان ارائه می‌دهد. متون انتخاب شده برای این کتاب نیز در پی دست‌یافتن به چنین بدیلی هستند. ویژگی بارز هر دو متن، درگیری با متون ادبی مربوط به دوران اوج‌گیری

۱۰
استعمار بریتانیای کبیر و بازنویسی آن‌ها از سوی نویسندگان پسااستعماری در قرن بیستم است. دو مقاله‌ی انتخاب شده، هر دو هم به صورت مستقل و هم با ویرایشی مجدد در کتاب *نقد عقل پسااستعماری*^۱ آمده است. این برگردان‌ها از روی نسخه‌ی مستقل انجام شده‌اند. دلیل انتخاب این دو متن، جدا از اهمیت آن‌ها در پروژه‌ی فکری اسپیواک، انضمامی بودن آن‌هاست.

هر دو متن با مصالح مستقیم ادبی و دغدغه‌های مشخص سیاسی درگیرند و رابطه‌ی میان استعمار و امپریالیسم با ادبیات را بررسی می‌کنند. اسپیواک به دشوارنویسی شهرت دارد، همان‌طور که خودش بارها اذعان کرده است، «نثر ساده گول زنده است»، هرچند که او با گذشت زمان به سوی ساده‌ترنویسی روی آورده است، اما سبک نگارش این دو مقاله دشواری خاص نثر اسپیواک را دارند. در انتهای کتاب، گفت‌وگویی با اسپیواک به عنوان ضمیمه اضافه شده تا بتواند تا حدودی برخی از اندیشه‌های او را روشن‌تر سازد. لازم به توضیح است که برای ارائه برخی پانویست‌ها به کتاب بیل اشکرافت^۲ و همکارانش، *مفاهیم کلیدی در مطالعات پسااستعماری*^۳ رجوع کردم. در ترجمه‌ی نقل قول‌ها تا آنجا که ترجمه‌ی فارسی در دسترس بود به آن‌ها مراجعه کرده‌ام (به خصوص برای نقل قول‌های *چین / ایر* از ترجمه‌ی فارسی رضا رضایی، نشر نی سود برده‌ام) اما بنا به مصالح متن اگر ضرورت داشت تغییراتی در آن‌ها اعمال شد و اگر ترجمه‌ی فارسی خیلی دور از منظور مورد نظر اسپیواک بود، نقل قول‌ها از نو ترجمه شد. در متن ترجمه تمام افزوده‌های نویسنده داخل پرانتز قرار گرفت و در مواردی به پانویس‌ها منتقل شد. تمام مطالب داخل گروه و پانویس‌ها به جز آن‌ها که به عنوان افزوده نویسنده مشخص شده، از مترجم یا ویراستار متن است.

از همه‌ی کسانی که در انجام این کار یاری‌ام کردند سپاسگزارم، به خصوص

1. *A critique of postcolonial reason*

2. Bill ashcroft

3. *Postcolonial studies the key concepts*

۱۱
مادرم که کج خلقی‌هایم را تحمل کرد؛ معصومه ضامنی که نسخه‌ی اولیه را خواند و همواره مرا به ادامه‌ی کار تشویق کرد؛ و در نهایت از فرهاد اکبرزاده ممنونم که در پیراستن و به سرانجام رساندن متن نقش بسزایی داشت.